ken worden, dat het straks zulk een Heldendichter in zijn midden ziet opstaan, dan zal 't meest daardoor die duurzame kracht aan Zuid-Afrika's toekomst worden verzekerd, die een volk eerst dan bezit, als het zijn heroïsch verleden steeds, alsof, het tegenwoordig ware, voor zich ziet.

Recensiën.

Christelijk Militair Blad. Orgaan van de Nationale Christen-Officieren-Vereeniging. Hilversum, J. H. Witzel. Uitgegeven voor rekening van de Vereeniging.

Onder dezen titel werd ons ter aankondiging het eerste nummer toegezonden van een nieuw opgericht Christelijk orgaan. Het staat onder redactie van de H.H. kolonel J. G. U. Schoch en J. J. B. Fanoy, wier voornemen is het blad voorloopig om de zes weken te laten verschijnen.

Dit eerste nummer heeft tot hoofdinhoud de wordings-geschiedenis en de oprichting van de Vereeniging, wier orgaan het is.

Doel dier Vereeniging is:

Ten 1e. Krachtig — doch gepast — werkzaam te zijn voor de verspreiding der Christelijke beginselen onder de minderen (militairen) en de kameraden.

Ten 2e. Bij daartoe geschikte gelegenheden saam te komen tot het bespreken van leger- en vlootbelangen, uit een Christelijk oogpunt.

Met het orgaan stelt men zich voor, de belangstellende Christenen *in* en *buiten* de krijgsmacht voor te lichten omtrent de verschillende militaire en maritieme aangelegenheden, in verband met het standpunt door de Vereeniging ingenomen, en tevens aan de verspreiding der kennis van Gods Woord bevorderlijk te zijn. Er is geen twijfel aan, of deze Vereeniging zal door ons Christenvolk met blijdschap begroet worden en dit orgaan kan zich bij voorbaat van een welwillende opname in den kring van de Christelijke pers verzekerd houden.

Inzonderheid de artikelenreeks over den grondslag, het doel enz. der Vereeniging wachten wij met belangstelling af.

Eine Bibliothek der Symbole und Theologischer Tractate zur Bekämpfung des Priscillianismus und westgothischen Arianismus aus dem VIe Jahrhundert.

Onder bovenstaanden titel verscheen in de *„Forschungen zur Christlichen Litteratur- und Dogmengeschichte, herausgegeben von Dr. A. Ehrhard und Dr. J. P. Kirsch*, eene studie van Prof. Dr. Karl Künstle.

In de hofbibliotheek te Karlsruhe bevindt zich de beroemde Codex Augiensis XVIII. Deze codex bevat o. a. een rijke verzameling teksten van kerkelijke symbolen met verklaringen daarover en gewichtige antiarianische tractaten.

Welnu, dit deel van den codex heeft Dr. Künstle aan een nauwgezet onderzoek onderworpen en daarvan geeft hij hier de resultaten.

De hoogleeraar toont aan — en zijn betoog is klemmend — dat deze collectie niet eerst in de 9de of 10de eeuw, zooals men wel gemeend heeft, maar reeds in het laatst der 6de eeuw is ontstaan; dat haar vaderland Spanje is; dat zij hoogst belangrijk is, daar het doel er van zeker was, uit de symbolen het Priscillianisme en het westgothische Arianisme van de 6e eeuw te bestrijden. M. l. levert deze studie van Prof. Künstle voor de geschiedenis der theologische literatuur in Spanje eene gewichtige bijdrage.

WIJMINGA.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen:

Ingekomen bij Ds. J. H. HOUTZAGERS: Door den heer G. J. v. d. Meijde te Ouderkerk a/d. IJssel, van de Chr. Jongel. vereen. *f* 2; van den heer G. F. Taats te Rotterdam *f* 2; van de Kerk van Arnhem, voor Kootwijks scholen, collecte *f* 25.

Dringend bevelen wij den vrienden van Christelijk onderwijs onze scholen aan.

D. HULLEMAN,
Kootwijk. *Penningmeester.*

Officieele Berichten

Classe 's-Hertogenbosch.

De Classe 's Hertogenbosch van de Gereformeerde kerken heeft in hare vergadering van 17 Jan 1901, bijgestaan door de Provinciale deputaten ad Ex., den Eerw. heer Joh. Jansen peremptoir geëxamineerd en hem met alle stemmen toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten.

Uit naam der Classe,
J. VAN HARRINGEN Kz., *Scriba.*

Buitenland.

Duitschland. Prof. Delitzsch over uitgravingen in het oude Babylon.

Omtrent de uitgravingen in het oude Babylonie, deed de oriëntalist, professor Dr. Delitzsch, in een voordracht te Berlijn, den 29sten November gehouden, de volgende interessante mededeelingen. Wij houden ons hierbij aan het verslag, dat van genoemde voordracht gegeven werd in het bekende Christelijk orgaan de *Kreuzzeitung*.

„Babylonië is het vaderland van de literatuur op tafeltjes van klei, van de afbeeldingen in gebakken klei, van de engelen, van de cherubijnen en serafijnen. Enkele dezer afbeeldingen gelijken nauwkeurig op de voorstellingen, die wij ons daarvan maken. Ook worden daemonen en duivels zooveel mogelijk voorgesteld op een manier om afkeer te wekken. Daarbij ontbreken voorstellingen van een strijd tusschen de engelen des lichts en der duisternis niet. Van onschatbare waarde zijn de gevonden koninklijke bibliotheek, het koninklijk archief en andere overblijfselen van andere letterkundige producten.

De Koningen lieten op reusachtige acht- of tienhoekige prisma's van klei, de geschiedenis hunner regeering vereeuwigen. Maar ook al het andere werd met een fijn stift geschreven in weeke klei, die dan gebakken werd. De private bibliotheek van Salmanasser levert het bewijs, dat de menschen toentertijd dezelfde gedachten en gevoelens hadden als tegenwoordig. Een hoveling verzekert, dat hij dagelijks voor het leven van den Koning en voor dat der Koningin moeder bidt. Een oud dienaar verzoekt den Koning, door middel van twee kleitafeltjes, of zijn zoon page bij den Koning worden mocht. Hij kruipt nu op zijn buik, zoo verzekert de dienaar, en wanneer hij niet meer kon, zou hij zijne betuigingen van eerbied met de ellebogen voortzetten." Op de groote tafels der publieke bibliotheek vinden wij de geheele wijsheid der oude Babyloniërs vermeld. In het epos der wereldschepping vinden wij dezelfde voorstellingen als in Genesis; het verhaal van den zondvloed schijnt nog origineeler dan het bijbelsche bericht. Wij vinden dezelfde ethische gedachten, dezelfde uitingen van boete, dezelfde smeekingen om vergeving, hetzelfde verlangen naar genade en verlossing als in de psalmen des Ouden Testaments (?) Gelijk in het Oude Testament (?) zoo vraagt de priester den man, die met krankheid bezocht werd, naar zijne zonde, of hij ook overspel met de vrouw van zijn naaste bedreven heeft en of hij het gebod der liefde heeft opgevolgd. Ook de contracten, die bij het doen van zaken, bij het geven van onderwijs en bij het aangaan van huwelijken gesloten werden, geven een interessanten blik in de oude beschaving. Men verneemt, dat de schoonzoon van een man eene groote menigte vee en de dochter krijgt. Een van de kostbaarste gedenkstukken van Babylonische kunst is uit het paleis van Nebukadnezar gegraven; het is een witte leeuw van gebakken klei met gele manen. Merkwaardig is het, dat de Babylonische beschaving gedurende 1700 jaar op dezelfde hoogte is blijven staan. Merkwaardig is ook het feit, dat de Babyloniërs, die oorspronkelijk, evenals alle Semieten monotheïstisch (aanbidders van één God) geweest zijn, daarna, trots hunne hooge beschaving, gedurende 3000 jaren, den afschuwelijksten beeldendienst en het veelgodendom gehuldigd hebben. Dit is te wijten aan den invloed der Sumeërs, aan welke wij de indeeling van het uur in 60 minuten en van den cirkelomtrek in 360 graden danken. Tot aan het begin van 5000 vóór Christus reikt onze blik, wanneer wij de gedenkstukken van kunst en letterkunde van het oude Babylon en van het oude Assur beschouwen."

Wij geven deze mededeelingen gelijk wij ze ontvingen, en plaatsten een tweetal vraagteekens. Wij houden er ons aan, dat de Heere God Abraham uit Ur der Chaldeën geroepen heeft, opdat in hem en in zijn zaad de kennis van den eenigen waarachtigen God zou bewaard blijven. Dat bij andere volken daarom hetzelfde zou gevonden zijn, als datgene wat de Heere aan het volk Israël verleende, achten wij gansch onaannemelijk. Zoo hebben vele schrijvers beweerd, dat de offers, die door het volk van Israël gebracht werden, in den grond der zaak dezelfde waren, welke de heidenen aan hunne afgoden brachten. Maar zij, die eenigszins doorgedrongen zijn tot datgene, wat de offers van het Oude Verbond voor het geestelijk Israël waren, verstaan het, dat door het doen slachten van dieren, de Heere wilde te kennen geven, dat Hij door zijn Zoon wilde komen tot den zondaar, terwijl de heidenen meenden, door hunne offers op te klimmen tot hunne goden om hun toorn te verzoenen.

Doch dit neemt niet weg, dat ook hetgeen in de voordracht van den hoogleeraar Delitzsch wordt medegedeeld, de waarheid van hetgeen de Schrift leert, komt bevestigen.

Frankrijk. Strijd tegen Rome. F. de Brunetière goed Roomsch geworden.

Het ministerie, dat tegenwoordig in Frankrijk aan het roer is, wil in de volksvertegenwoordiging doordrijven, dat de verschillende kloosterorden van hunne bezittingen zullen beroofd worden. Deze orden hebben een grondbezit van 49,000 hectaren, die een waarde van 1100 millioen francs vertegenwoordigen. „Al dat kapitaal in de doode hand moet verdwijnen!" is de leuze der regeering. Eenige jaren geleden werd in de wetgeving opgenomen, dat de kerken geen schenkingen of legaten tot kapitaalvermeerdering mochten aanvaarden; nu schijnt de regeering ook de bestaande kapitalen te willen aantasten.

De paus heeft over deze zaak een brief aan den aartsbisschop van Parijs geschreven, waarin hij voor de bedreigde congregatiën in de bres springt. Doch het is de vraag, of deze inmenging den dreigenden slag van de verschillende broederen zusterschappen zal afwenden. Naar recht schijnt er niet meer gevraagd te worden als de macht der gehate clericalen maar kan gefnuikt worden.

De bekende hoofdredacteur van de *Revue des deux Mondes*, de heer Ferd. Brunetière, heeft met zekere ostentatie bekend gemaakt, dat hij tot de Roomsche Kerk is bekeerd Sedert hij zijne opwachting maakte bij den Paus, was deze stap te verwachten. In een voordracht heeft hij rekenschap van zijn doen gegeven. Daarin beweerde hij, dat noch de philosophie, noch de wetenschap, noch de exegese (uitleg-kunde) in staat waren, de groote, in den grond christelijke gedachten: „vrijheid, gelijkheid, broederschap," waarop de tegenwoordige democratische maatschappij rust, te grondvesten. Zoo heeft men daartoe eene hoogere autoriteit noodig, en deze vindt hij in de Roomsche Kerk. Wanneer iemand wil weten, wat hij, Ferdinand Brunetière, gelooft, dan antwoordt hij: „dat moet gij in Rome vragen."

Wanneer men de Fransche Protestantsche bladen wil gelooven, dan maakt de Gereformeerde kerk op de Roomsche steeds meer veroveringen. In het departement Corrèze zijn 16 gemeenten, welke in den laatsten tijd de prediking van het Evangelie begeerd hebben, terwijl men in andere plaatsen predikanten begeert om begrafenisplechtigheden te leiden, en te doopen. Er is in die beweging één lichtpunt. Waar men de prediking van Evangelische predikanten begeert, gaat men ook ijveren voor Protestantsche scholen. Maar de ervaring heeft ons geleerd, dat wij aan de bewegingen, die onder de Roomsche bevolking in Frankrijk ontstaan, en die uitloopen op het ontbieden van een Protestantsch predikant om het Evangelie te verkondigen, niet veel waarde mogen hechten. In den regel leiden daartoe beweegredenen, die aan de religie geheel vreemd zijn. Men kan het soms met den pastoor niet vinden, die met weinig tact optreedt, óf de bisschop verplaatst een geestelijke waaraan de gemeente gehecht was, óf de kerkelijke autoriteit weigert om in te gaan op het verzoek van gemeenteleden, welke begeeren dat op hun dorp de mis zal worden bed end, omdat de naaste kerk te ver af is — en daar moet er een predikant komen, om in dit troebel water te vischen. In het eerst trekt dan de prediking van een Protestantsch prediker door hare nieuwheid aan; de menschen verklaren, dat zij eigenlijk nog nooit het Woord Gods hebben hooren verkondigen; maar op den duur blijkt het, dat de geestelijke grond voor de formatie van eene Gereformeerde kerk ontbreekt. Daaruit is het dan ook volgens ons te verklaren, dat de Fransche protestanten, niettegenstaande alle pogingen tot Evangelisatie van de Roomsche bevolking, die wel geslaagd schenen, niet in zielental vooruitgaan, maar eerder afnemen.

Noord-Amerika. Het Andover Seminarium. Ds. Gruys over de verkiezing.

Uit welk een hoek de wind in N. Amerika waait, blijkt uit het feit, dat op het oude theologische Seminarium van Andover zoo goed als de leervrijheid is ingevoerd. De eerste aanval op deze instelling werd gedaan door den hoogleeraar Smyth, die er de leer van de wederherstelling aller dingen invoerde. Wel werd tegen die afwijking geprotesteerd, doch het baatte niets. Feitelijk kon men sedert dien tijd op het Seminarium alles leeren wat men wilde, al lag men, wat den vorm betreft, nog aan zekere banden. Doch de heeren van genoemd Seminarium wilden ook van dien formeelen band ontslagen zijn. Het blad *The Christian Work* schreef in zijn nummer van 13 December daarover het volgende:

„De visitatoren van het Seminarie te Andover, aangesteld bij de oprichting van het Seminarie om te zorgen voor hetgeen er geleerd wordt, hebben op besliste wijze het eenige overblijvende vraagstuk opgelost, dat hun nog altijd in den weg stond. Zij hebben besloten en aldus gerapporteerd, dat de maatregel in de statuten voorzien betrekkelijk het openbaar voorlezen van de geloofsbelijdenis door den professor bij zijne installatie, en de herhaling van de geloofsbelijdenis na den afloop van elk opvolgend tijdperk van vijf jaren, aanwijzend, en niet wezenlijk van aard is, mits de professor zich voortdurend aanbeveelt als een man van gezonde en orthodoxe beginselen in de theologie, overeenkomstig de genoemde geloofsbelijdenis, zoo als die in de voornoemde statuten is voorgezien. Deze beslissing verlost de consciënties der professors van een zwaren last. Van nu voortaan zijn zij vrij om te leeren wat hun toeschijnt de waarheid te zijn, zoo lang als zij door het bestuur erkend worden als mannen van gezonde orthodoxe beginselen in de theologie. Deze beslissing stemt volkomen overeen met den tijdgeest. Wij zien landswetten in onbruik komen en wij vernemen, dat de hoogste gerechtshoven verklaren, dat zij haar bindende kracht verloren hebben. Het is eenvoudig de erkenning van dit beginsel in persoonlijke zoowel als publieke zaken, dat niet alleen zich beroept van de letter op den geest, maar dat het verleden in het licht van het heden verklaart en daardoor de waarheid bewaart in plaats van haar te laten varen. Aldus is een groot verschil beslist, en eindelijk schrijven wij *Finis*." (Einde.)

Men lette op de woorden: „Van nu voortaan zijn zij (de professoren) vrij om te leeren wat hun toeschijnt de waarheid te zijn," zoolang zij door het bestuur erkend worden als mannen van gezonde beginselen in de theologie!

Men durft het niet aan om openlijk uit te spreken: wij zetten de belijdenis geheel op zijde, maar de professoren behoeven haar bij hunne installatie niet in het openbaar voor te lezen en die voorlezing niet om de vijf jaren te herhalen! Men zegt niet openlijk: wij breken opzettelijk met de belijdenis der kerk, om de daartegen of overstaande gevoelens te kunnen belijden en verkondigen, doch: al wordt de confessie niet meer door de hoogleeraren voorgelezen, toch zijn de mannen die de studeerende jongelingschap voorgaan, van rechtzinnige beginselen. Zoo wordt nog eenigermate de schijn bewaard, alsof men niet uitgleed op de paden des ongeloofs. Maar straks zal het blijken, dat het Seminarium te Andover als Christelijke instelling opgehouden heeft te bestaan.

Zeker met het oog op de herziening der Geloofsbelijdenis, die in de Presbyteriaansche kerken van Noord-Amerika aan de orde werd gesteld, heeft Ds. W. S. Gruys het noodig geoordeeld om de leer der uitverkiezing aan de orde te stellen. Deze predikant schrijft daarover het volgende in *de Hope*:

„De discussie die al voor jaren onder de Presbyterianen gevoerd is geworden, en telkens min of meer hevig weder opelaat over de leer der uitverkiezing, wordt door de pers eigenaardig behandeld.

De liberale bladen, en zelfs vele bladen die kerk-organen geacht worden, veroordeelen in sterk gekleurde woorden de belijdenis van Gods souvereine voorverordeningen. Andere kerkorganen die meer conservatief zijn, enkelen uitgezonderd, willen maar liefst over de leer zelve zwijgen. Zeer weinig kerkbladen geven de belijdenis der uitverkiezing en de Schrift waarop de leer gegrond is, en hebben dan den moed of de genegenheid om te zeggen: wij moeten Gods souvereine verkiezing leeren, eerbiedigen en liefhebben.

Art. 3, sec. 3 van de Westminster belijdenis leert dat door Gods besluit, tot openbaring van Zijne heerlijkheid, sommige menschen en engelen gepredestineerd zijn tot het eeuwige leven en anderen voorverordineerd tot den eeuwigen dood. En Art. 3. sec. 4. dat deze engelen en menschen zoo gepredestineerd en voorverordineerd, particulier en onveranderlijk bepaald zijn, en dat hun getal zoo zeker en bepaald is, dat het noch vermeerderd of verminderd kan worden.

Denkende dat het niet onnoodig is voor velen van onze Hollanders hier in Amerika, die dit gemeen hebben met de broeders aan de andere zijde des Oceaans, inmelijk onbekendheid met hunne belijdenisschriften, zullen we die woordelijk aanhalen."

Dan volgen de aanhalingen uit de belijdenisschriften der Geref. Kerken, die wij achterwege laten. Het verblijdt ons echter, dat tegen het gevaar om wat het hart der Gereformeerde kerk is te verloochenen, gewaarschuwd wordt.

Gemengd nieuws.

De troonsbestijging van Koning Edward VII van Engeland roept die van zijn voorgangers in de gedachte. Opmerkelijk door gemis aan waardigheid en goede vormen bij een nieuwen koning was de houding van George II en die van Willem IV. In Thackeray's Vier George's en in Charles Greville's Memoir of the Reigns of George IV and William IV vindt men dienaangaande bijzonderheden, die even verbazingwekkend als door het zonderling contrast dat zij vormen met de plechtige voorstelling, welke men zich van een troonsbestijging maakt, vermakelijk zijn.

George I stierf te Osnabrück op 11 Juni 1727. Het nieuws bereikte Engeland den 14en. De Lords van den Privy Council gaven last zijn zoon, den prins van Wales, tot koning te proclameeren, het geen den volgenden morgen zoude geschieden om 10 uur. Inmiddels snelde Sir Robert Walpole naar Richmond en kwam bemoost van de reis en ademloos den nieuwen souverein van zijn komst tot den troon kennis geven. George II lag juist in een kamerjapon zijn middagslaapje te doen en beet in zijn slecht Engelsch op de meest onhoffelijke wijze op de mededeeling dat hij koning van Engeland was geworden, Walpole toe: »Dat is een groote leugen« (Dat is von big lie). Willem IV gedroeg zich bij het vernemen van zijn broeders overlijden, dat hem tot den troon riep, zoo zonderling en spreidde zulk een minachting voor alle hofetikette ten toon, dat zelfs zijn gewone omgeving er over verbaasd stond.

Anders was het bij de troonsbestijging van de overleden Koningin Victoria. Het is bekend, op welke waardige en treffende wijze zij het nieuws van haar verheffing in ontvangst nam.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

GOED EN BETER.

't Is nu een 40 jaar geleden, dat in het oosten van ons vaderland ergens een nieuwe kerk moest gebouwd worden. Daartoe was geld noodig en men besloot dan ook een buitengewone inzameling te houden. Dat zou — ook al omdat de leden der kerk zeer verspreid woonden — geschieden aan de kerkdeuren en wel, gelijk voor zulke inzamelingen, de gewoonte was, op een zoogenaamde „offerschaal." Hij die 't geld ontving, kon dan zien wat elk gaf.

Toen nu de dominee de collecte had aanbevolen, gingen de inzamelaars aan de deuren staan en ieder kerkganger legde bij 't heengaan op de schaal, veel of weinig, naar hij in zijn hart had voorgenomen.

Onder hen die zoo deden, was ook een welgesteld landman uit die streek. De collectant, die hem zag aankomen en voorbijgaan, was wel wat verbaasd en juist niet tevreden, toen hij zag dat de boer een vrij groot koperstuk op de schaal legde. 't Was een vreemd geldstuk, zoo als er toen in dat deel van ons land, vele in omloop waren, maar van weinig waarde.

Eindelijk was de inzameling afgeloopen. De ontvangers gingen naar een kamer om 't ontvangene te tellen. De dominee wachtte daar, wijl hij het geld moest meenemen, dat in zijn huis tijdelijk werd bewaard.

Al pratende, deelde een der collectanten mee, hoe 't hem bij sommigen was tegengevallen. „Ik had" zei hij, „niet gedacht dat boer Peters zoo weinig geven zou. Hij kan het toch best missen."

„Weet u dan zoo nauwkeurig wat hij gegeven heeft?"

„Zeker, dominee. Ik heb het koperstuk goed in 't oog gehouden. 't Is zoo'n vreemde stuiver. Daar ligt het nog."

En meteen nam de man het op en liet het den dominee zien. Deze strekte even de hand uit, doch tegelijk viel er iets van het koperstuk af en op den grond. De collectant bukte zich om 't op te rapen. Het was een zoogenaamde gouden Willem, een tienguldenstuk. Dat was kleverig en toen men het goed bekeek, bespeurde men, dat er een beetje was aan zat. De dominee, die 't koperstuk nog in de hand hield, voelde intusschen hoe ook dat kleefde. Nu werd hem alles duidelijk. Hij hield de twee geldstukken bij elkaar en zei tot de vrienden:

„Dat is een goede leer om niet te haastig te oordeelen. Zie eens hier. Peters heeft, dat is duidelijk, het koperstuk gegeven met een goudstuk er onder, en dat er tegen geplakt."

Allen overtuigden zich, dat de leeraar gelijk had. De inzamelaar van zoo even stond wel wat beschaamd, en hij en iedereen erkenden dat boer Peters, in plaats van overzuinig recht mild geweest was.

„Hij heeft dus in plaats van verkeerd heel goed gehandeld," zei de dominee, „maar weet ge wat ik nog beter vind, dan het schenken van die gift?"

Er kwam geen antwoord en de dominee ging voort:

„Dit: Dat hij gezorgd heeft het koperstuk boven en dus het goudstuk onder te leggen."

Waarom zou dat nog beter geweest zijn dan het geven zelf?

AAN VRAGERS.

In Deut. 14 : 7 wordt onder de *herkauwende* dieren ook genoemd: De *haas* en het *konijn*.
De wetenschap zegt: *niet* herkauwend.
Hoe nu?

Als onze vriend C. E. M. Z. te K. eens het gebit van een haas goed beziet, waartoe hij ten zijnent wel in de gelegenheid wezen kan, zal hij waarschijnlijk zelf licht ontvangen in zake 'tgeen hij niet begrijpt.

De haas behoort gelijk we weten, tot de knaagdieren. Wie het gebit beziet, merkt dat. Maar die ziet ook, hoe de kiezen van de onderkaak, als de bek gesloten is, moeten vallen binnen den rand van de kiezen der bovenkaak. Dit nu is *net zoo* bij de herkauwende dieren. Men kan dus gemakkelijk ook den haas als een herkauwend dier beschouwen. De zin der aangehaalde woorden is dus: Al wordt ook de haas als een herkauwend dier beschouwd, toch moogt gij kinderen Israëls, het niet eten wijl het, gelijk duidelijk is, het ander kenmerk der reine dieren mist, n.l. de verdeelde klauw.

Onze lezer H. te B. vraagt waarom men wel eens spreekt van „hondeweer," om boos, regen- en stormachtig weer aan te duiden. Hij heeft gehoord dat men dit verklaarde, door te zeggen: „'t Is zulk weer, dat men er geen hond of kat zou uit jagen." Maar hij begrijpt die verklaring niet recht.

Dit laatste zal wel bij meer het geval zijn. Immers als het weer is dat den hond niet lijkt, dan is het juist *geen* hondeweer. Veeleer zou zonneschijn dan honde- of katteweer moeten heeten.

Een betere verklaring dunkt mij deze: In het zuiden van ons land en ook hooger op, heeft het woordje *ont* in de spreektaal de beteekenis van *morsig* of *tuil*. In die volkstaal nu wordt vaak een *h* voor de klinkers gevoegd, en zegt men b.v. *hooren* als men bedoelt „ooren". Waarschijnlijk is dus de eigenlijke uitdrukking: 't Is *onte weer* of *ontweer*, vaak uitgesproken als hont-weer. Wie dat nu niet begreep, kon er licht „hondeweer" van maken.

Onze lezer T. J. H. te D. H. zendt ons eenige vragen, die hier op neerkomen, of dit en dat op Zondag mag of niet mag.

We kunnen op deze vragen niet ingaan. 1. Wijl we dan nog veel meer zouden moeten weten, dan de schrijver meldt; 2. wijl in gevallen als de schrijver aangeeft, het „mogen" een zaak is, die van allerlei omstandigheden afhangt, en dan nog altijd zeer verschillend zal beschouwd worden. Wie den Dag des Heeren als een weldaad en een zegen heeft leeren beschouwen, is op den rechten weg. Toch dient steeds bedacht dat niet alles *kan* stilstaan, o.a. in de natuur. Koeien b.v. moeten gemolken; ook dienen zieken verzorgd, moet er voor den kerkdienst kunstlicht op, en kan een bericht aan iemand noodig wezen.

We raden onzen lezer zich eens aan te schaffen Dr. Kuyper's *Tractaat van den Sabbath*. Dan zal hij wellicht op vragen als hij deed een anderen blik krijgen en zelf het antwoord vinden.

CORRESPONDENTIE.

Antwoord aan enkele lezers en 't vervolg van ons verhaal, hopen we in 't volgend Nr. te geven.

J. B. te H. Strikt genomen is dit al vóór twee jaar afgehandeld, maar we zullen toch trachten uw wensch te vervullen.

HOOGENBIRK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Geachte Redactie!

Sta mij toe, mij tot u te wenden met een bezwaar en eene vraag, die beide bij mij opkwamen onder het lezen van uw belangrijk artikel over de roman-literatuur. Het kan zijn, dat èn dit bezwaar èn deze vraag uit misvatting van uwe woorden bij mij zijn gerezen. Door u werd een paralel getrokken tusschen het lezen van romans en het drinken van sterken drank.

Bij „sterken drank" kunnen uwe lezers kwalijk aan anderen drank denken dan aan de bij ons zoo bekende gedistilleerde dranken als genever, brandewijn en cognac. Het is toch niet van algemeene bekendheid dat de „sterke drank", in de Heilige Schrift genoemd, niet is geweest gedistilleerde drank, fabrieksmatig samengesteld uit alcohol en water met een alcoholpercentage als bv. *„goede"* cognac heeft, gelijk deze *verkocht* wordt met een gehalte van 49.2 pCt. alcohol. Jesaja 24 : 9 leert dat de sterke drank, in de Heilige Schrift vermeld, zoete drank is geweest. Duitsche exegeten als Keil in zijn commentaar op de boeken van Mozes en Delitzsch in zijn uitlegging op Jesaja, vertalen dan ook niet „sterke drank" als onze Statenvertaling, maar „Meth" (ons: meê of mede). De meeste Bijbellezers denken dan ook bij het lezen van Gods Woord telkenmale, als ze de uitdrukking „sterken drank" ontmoeten, geheel ten onrechte aan onze gedistilleerde dranken.

Zoo hebben zij ook bij hetgeen u schreef, niet anders kunnen denken dan aan deze dranken.

Verder zegt u: wie zal zeggen, dat om dit *misbruik* van *sommigen*, het *gebruik* voor *allen* geoordeeld wordt? In verband met hetgeen volgt, zullen ook vele lezers met mij gedacht hebben, dat deze woorden doelden ook op het gebruik van „sterkendrank." Doch dan mag opgemerkt worden, dat het kwalijk kan gezegd worden, dat er misbruik van *sommigen* is. Van 1881—1898 zijn *honderdduizend* van onze landgenooten, naar opgave van Prof. Simons te Utrecht, de gevangenis binnengeleid om hun straf te ondergaan wegens *openbare* dronkenschap, naar Art. 453 Wetboek van Strafrecht.

Ook is het eene geheel andere vraag, in hoeverre onze consciëntie ons belet wegens misbruik, dat *algemeen* is, mede te doen aan het gebruik, dan of het gebruik, wegens misbruik van *sommigen*, voor *allen* geoordeeld is.

Vele Gereformeerden gevoelen de waarheid der woorden, die President Kruger tot den Burgermeester van Amsterdam sprak, volgens het verslag in het dagblad de *Telegraaf*; woorden, die tot veler teleurstelling niet gevonden worden in de verslagen der antirevolutionaire bladen.

Na van zijn rooken gesproken te hebben, zeide Kruger:

„Ook drink ik geen brandewijn. Eens had ik een grooten voorraad ingeslagen en zag tot mijne groote verwondering dat in buitengewoon korten tijd alles op was. Toen ik mij hierover beklaagde kreeg ik ten antwoord: „Ja, maar president, UEd. hebt toch ook een zoopje gedronken." „Nu," zei ik, „als dat eene zoopje van mij in zoo korten tijd zulk een groote voorraad wordt, wil ik nooit meer brandewijn drinken. Nu en sedert dien tijd heb ik ook geen brandewijn meer gedronken."

Wie als predikant als ouderling, als Gereformeerde, als Christen, de gevolgen van zijn één zoopje voor het maatschappelijk leven inziet, zal wel niet anders kunnen doen dan het voorbeeld van Kruger volgen.

Ziedaar het bezwaar, dat bij mij rees. De vraag kwam bij mij op bij het lezen van deze woorden: „Maar voor den soberen lezer kan dat nooit het wettelijk gebruik teniet doen, en alles hangt ten slotte ook hier af van de vraag of in het betere slag van deze literatuur al dan niet een wezenlijke gave, een waarlijk goed iets ons geboden is, dat we niet kunnen verontachtzamen, zonder een wezenlijke winste te derven" Uit de woorden *„ook hier"* moeten uwe lezers wel opmaken, dat het uwe bedoeling is te zeggen: „evenals bij sport en sterken drank". Vandaar dat bij mij de vraag rees of we den sterken drank, in casu de gedistilleerde dranken te beschouwen hebben als „een wezenlijke gave", een waarlijk iets goeds", en waarin dan bij dezen drank „het waarlijk goede" en de „wezenlijke winste" gelegen is, die we derven zoo we dezen drank „veronachtzamen".

De korte studie, die ik tot nu toe van het alcoholisme heb kunnen maken, heeft mij tot nu toe noch dit „waarlijk goede", noch „deze wezenlijke winste" van den sterken drank voor het sociale, kerkelijke en geestelijke leven doen zien. Was het uwe bedoeling niet, met de woorden *„ook hier"* terug te zien op den sterken drank, wil mij dan deze vraag niet euvel duiden.

U bij voorbaat dankend voor de verleende plaatsruimte en uw hoogelijk te waardeeren antwoord,

verblijf ik met hoogachting en heilbede,
Uw dw. dr. en br.,
W. H. GISPEN JR.

Baarn, 15 Jan. 1901

[We weigeren voor ditmaal aan dit schrijven geen plaats. Maar toch moeten we den geachten inzender opmerken, dat het niet aangaat, uit elke zinsnee van een blad, waarin bij manier van vergelijking o. a. over het Alcoholisme gesproken wordt, aanleiding te nemen, om een vertoog over het Alcoholisme in dat blad te plaatsen. Bij alle respect voor den ijver, die hieruit spreekt, strijdt dit toch met de gebruikelijke pers usantiën. Een volgend maal zouden we hieraan dan ook niet kunnen voldoen.

Heeft de geachte schrijver iets over het Alcoholisme te zeggen, dan staan we daarvoor, voorzoover er plaats is, gaarne ruimte af; maar niet moet van een door ons gehuldigde uitdrukking geen kapstok maken, waaraan men zijn vertoogen ophangt.